

ARQUITECTURES DE LA POR:

EL TERRORISME I EL FUTUR
DE L'URBANISME OCCIDENTAL

CCCB, Barcelona, 17 i 18 de maig del 2007

ARQUITECTURES DE LA POR: EL TERRORISME I EL FUTUR DE L'URBANISME OCCIDENTAL

CCCB, Barcelona, 17 i 18 de maig del 2007

Nova York, 11 de setembre del 2001. Madrid, 11 de març del 2004. Londres, 7 de juliol del 2005. El fantasma del atemptats terroristes domina l'inconscient col·lectiu de moltes ciutats occidentals. Les infraestructures urbanes (avions, trens, metros), fins ara símbols de la llibertat i prosperitat cosmopolites, han esdevingut en mans dels terroristes una arma letal contra la pròpia vida de la ciutat. Com a conseqüència, molts d'aquests espais urbans s'estan repensant com a objectes d'una seguretat total en el marc d'una nova guerra contra el terrorisme global sense punt final ni límit geogràfic clar. Així, el terrorisme però també les respostes contraterroristes estan marcant l'urbanisme occidental i poden fer perillar el cor d'una vida urbana basada en la inclusió, l'anonimat i el pluralisme.

Dijous 17 de maig

9.30 h BENVINGUDA I INTRODUCCIÓ

- **Josep Ramoneda**, director del CCCB
- **Stephen Graham**, catedràtic de Geografia Humana, Universitat de Durham

10.00/12.00h ELS IMPACTES URBANS DEL TERRORISME

Els atemptats de Nova York, Madrid i Londres tenien unes similituds clares. En cadascun d'ells, la infraestructura quotidiana necessària per permetre que la ciutat funcionés es va emprar com un mitjà d'aniquilació demolidor contra els seus habitants. Les respostes populars i culturals immediates als atemptats es van estendre arreu. Ara bé, el que no queda tan clar és si els atemptats i les respostes polítiques que s'hi van donar reformen de manera significativa les geografies econòmiques, culturals i polítiques d'aquestes ciutats, mentre perviu la incògnita sobre l'amenaça real del terrorisme internacional.

Moderadora:

- **Judit Carrera**, Cap del Centre de Documentació i Debat del CCCB

Ponents:

- **Peter Marcuse**, professor emèrit d'Urbanisme, Universitat de Columbia. "Inseguretat nacional: usos i efectes a Nova York i als Estats Units"
- **Angharad Closs**, investigadora doctoral, Centre for Politics and International Studies, Universitat de Keele. "Set milions de londinencs, un únic Londres: idees nacionals i urbanes de comunitat després dels bombardejos del 7 de juliol"
- **José María Irujo**, periodista de "El País" i autor de *El agujero. España invadida por la yihad* (Aguilar, 2005). "La jihad a Europa, una amenaça real"

12.00/12.30 h PAUSA CAFÈ

12.30/14.30 h LA SEGURETAT URBANA I LA FABRICACIÓ DE LA POR

Des dels àmbits polític, militar i de la seguretat s'ha explotat àmpliament la naturalesa imprevisible dels atemptats terroristes per fabricar la por urbana, especialment als Estats Units i al Regne Unit. En lloc de considerar el terrorisme com un acte criminal que amenaça la seguretat pública, aquests missatges suggereixen que les accions terroristes constitueixen un atac d'ordre militar –un nou tipus de guerra- que mina les nocions de seguretat nacional i que per tant exigeix una resposta militar i no policial. Essencialment, un paradigma militaritzat tracta cada emplaçament urbà com un espai de batalla potencial contra els "terroristes" amagats. També condueix a l'ús de tècniques racials cruentes contra poblacions de minories ètniques, i treballa per socavar, criminalitzar i "refredar" les llibertats d'associació, moviment i protesta. Aquestes actuacions plantegen qüestions importants sobre com es fabriquen i s'experimenten les cultures de la por a les ciutats i què signifiquen per la condició urbana i el dret a la ciutat a occident.

Moderadora:

- **Marina Garcés**, Professora Titular de Filosofia de la Universitat de Saragossa i consultora de la UOC

Ponents:

- **Frank Furedi**, professor de Sociologia, Universitat de Kent. "Les normes de la por. L'expansió de l'imperi del desconegut"
- **Francesc Muñoz**, professor de Geografia Urbana i director de l'Observatori de la Urbanització, Universitat Autònoma de Barcelona. "*Lock living*: l'urbanisme de la seguretat a les ciutats mediterrànies"
- **Jeremy Packer**, professor associat de Comunicació, College of Communications, Universitat de Carolina del Nord. "Mobilitats militaritzades"

19.00/21.00 h CONFERÈNCIA DE MICHAEL SORKIN

Presentació:

- **Joan Busquets**, catedràtic d'urbanisme de la Universitat Politècnica de Catalunya i professor de la Graduate School of Design de la Universitat de Harvard

Ponent:

- **Michael Sorkin**, arquitecte, autor de *After the World Trade Center: Rethinking New York City* (Routledge, 2002) i *Starting From Zero: Reconstructing Downtown New York* (Routledge, 2003). "Tornar a començar"

Contra-ponent:

- **Stephen Graham**, catedràtic de Geografia Humana, Universitat de Durham

L'objectiu d'aquesta trobada és reflexionar sobre la ideologia de la por que caracteritza l'escena internacional després de l'11S per treure conclusions sobre la reformulació de les polítiques de seguretat a Occident, els perills per a la preservació dels principis democràtics i l'impacte en el propi disseny de la ciutat. Dirigit per Stephen Graham (Universitat de Durham), aquest debat s'inscriu en la reflexió permanent del CCCB sobre la intersecció entre poder i territori iniciada l'any 2004 amb el cicle "Fronteres" i intensificada posteriorment amb els debats "Traumes Urbans" (2004) i "Arxipèlag d'excepcions" (2005).

Divendres 18 de maig

9.30/11.30 h LA VIGILÀNCIA I LA CULTURA DE LA SEGURETAT

La guerra contra el terrorisme s'ha centrat en el desenvolupament de nous sistemes de vigilància per controlar contínuament persones, objectes i moviments de capital, per tal que els comportaments o fluxos considerats "anòmals" es puguin identificar malgrat la complexitat del context urbà. En adoptar paradigmes d'estil militar de "reconeixement d'objectius", aquests sistemes s'estan instal·lant dins les ciutats, en les línies aèries transnacionals, en el transport i les xarxes de comunicació, i s'utilitzen per donar suport a les expedicions militars occidentals a les ciutats de l'Orient Mitjà. Aquestes iniciatives impliquen reconfiguracions importants en les geografies i les tecnologies frontereres, i suggereixen vincles estrets entre l'actual revolució dels afers militars, basada en les noves tecnologies, i les mesures de seguretat nacional que afecten la infraestructura urbana de les ciutats occidentals.

Moderadora:

- **Gemma Galdon Clavell**, coordinadora de l'Observatori de Resistències i Subcultures (RiSc) i investigadora del Transnational Institute d'Amsterdam

Ponents:

- **Louise Amoore**, investigadora de l'Institute for Hazard and Risk Research, Departament de Geografia, Universitat de Durham. "Visualitats vigilants: la política d'alerta en la guerra contra el terror"
- **Jordan Crandall**, artista i teòric dels mitjans de comunicació, Los Angeles. "Precisar+Guiar+Vigilar"
- **Stephen Graham**, catedràtic de Geografia Humana, Universitat de Durham. "El nou urbanisme militar"

11.30/12.00 h PAUSA CAFÈ

12.00/14.30 h ARQUITECTURES PER A LA SEGURETAT

Una resposta comuna dels estats i les organitzacions de seguretat de les ciutats enfront les amenaces d'atemptat terrorista ha estat redissenyar carreteres, edificis i espais urbans per endurir els objectius i crear paisatges defensius. Es procura substituir un model de mobilitat relativament lliure i obert per un seguit de punts de pas en els quals les tècniques arquitectòniques i de vigilància s'empren per controlar i legitimar els moviments dels ciutadans. Sovint, aquest procés es torna més furtiu en el temps, atès que s'integren elements a prova d'explosió a l'arquitectura i al paisatge. També, el disseny urbà, la vigilància del trànsit i el control de la criminalitat s'empren per contrarestar el terrorisme. Es plantegen, doncs, preguntes polítiques molt importants sobre l'arquitectura de les ciutats quan els paisatges urbans es redissenyen simplement per mitigar els riscos d'atemptats terroristes.

Moderador:

- **Carles Guerra**, artista i crític d'art, professor associat d'art contemporani a la Universitat Pompeu Fabra

Ponents:

- **Deborah Natsios**, directora de Natsios Young Architects, Nova York. "Cap a una nova zona d'explosió"
- **Francisco Klauser**, investigador de l'Institute for Hazard and Risk Research, Departament de Geografia, Universitat de Durham. "FIFALand: la seguretat urbana i els esdeveniments multitudinaris"
- **Ulrike Engel**, Investigadora Universitat Tècnica de Berlín. "Arquitectures per a la seguretat a Berlín"

19.00/21.00 h EL TERRORISME, LA POR I LA CIUTAT

Es corre el perill que el terrorisme, el contraterrorisme, la fabricació i el consum de la por, puguin establir un cercle viciós que debiliti la vitalitat, l'habitabilitat i la sostenibilitat de l'urbanisme occidental al llarg termini. Aquesta sessió final vol reflexionar sobre la política del terror urbà i el contraterrorisme a les ciutats occidentals, i avaluar les maneres apropiades de defensar el dret a la ciutat davant d'aquests reptes.

Moderador:

- **Joan Subirats**, catedràtic de Ciència Política a la Universitat Autònoma de Barcelona

Ponents:

- **Julie-Anne Boudreau**, càtedra de Recerca del Canadà, Institut National de la Recherche Scientifique de Montréal. "La revolució urbana: terrorisme, seguretat, resistència"
- **Eyal Weizman**, arquitecte i director del Centre for Research Architecture, Goldsmith College, Universitat de Londres. "Tecnologies del mal menor"

Totes les sessions tenen lloc al CCCB / Hi ha servei de traducció simultània

El CCCB es reserva el dret a modificar la programació per causes alienes a la seva voluntat

Inscripcions al debat: 10,00€ / reduïda: 8,00€ / Amics del CCCB: gratuïta

Preu per sessió (matí - tarda): 3,60€ / reduïda: 3,00€

Inscripcions: Oficina de cursos del CCCB / Montalegre 5 - 08001 Barcelona

Tel. 933 064 133 / fax 933 014 254 / e-mail: cursos@cccb.org

Organitza:

Amb el patrocini de:

copcisa

EL PAIS